

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes száraz ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiljeva (Zápolya) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 200

Kiadóhivatal telefonszáma 31

MEGJELENIK MINDENNAF. HETFO ÉS ÜNNEPEK UTANI NAPOK KÖVETELÉVEL

Veliki Bečkerek, 1922.

II. évfolyam, 85. szám.

Péntek, április 21.

Meglepetések

korát éljük és rossz profétának bizonyul ma az a tudós, aki a történelem logikája fonálán akarja Európa jövődjének körvonalait megrajzolni. Aki még néhány esztendővel ezelőtt azt merete volna hirdetni, hogy Németország és Oroszország két ellentétesnek látszó világ, megértő szövetkezésben fognak találkozni, homéri kacajnak tette volna ki magát és ime: ami még nemrég neveltséges és hihetetlen állításnak tűnt, azt ma a táviró megtörtént valóságnak hirdeti. Szovjetország és Németország formális békeszerződést kötöttek és míg Genuában száz ellentétes szándék kemény összeütközésben csap egymásra és száz összetalálkozó szándék egymást keresi, addig az orosz és német mindenkitől elkülönülve, váratlanul kész békeszerződéssel lépik meg a világot.

A békeszerződés híre — képzelhető-e másképpen — mindenféle óriási izgalmat keltett. Nem így képzelte el ezt a dolgot elsősorban Franciaország, amely a genuai konferenciára semmiképpen sem azért küldte delegáltjait, hogy minden más érdek negligálásával a nagy világrendezés első győzteseként Németország ünnepeltesse magát, mint a béke cselekvő apostola. Ebben a kaleidoszkópban ez a cifra kép egészen váratlanul alakult ki, ez a békejelenet a szorosan meghatározott programon kívül esik. Ebben az újszerű divina comediában a rakoncátlan színészek, mindenki megkérdése nélkül rögtönöztek ezt a jelenetet, miért is természetesen, hogy azt érvénytelennek kell tekinteni és az isteni színjátékot vagy előről kell kezdeni, vagy végleg abbahagyni.

Ez a szerződés pedig egyes államokra nézve annál veszedelmesebb, mert ebben a két szerződő állam kártérítési igényeiket kölcsönösen elintézték tekintik, azzal a szándékkal, hogy ezzel a jövődjé együttműködésének alapját lerakják. Szabad-e a világhelyzet teljesen összegabalyodott gordiusi csomóját ily egyszerűen, egyetlen mozdulattal kettévágni? Igaz, hogy az alkudozások életet pusztító hozszoadalmas huzavonájának sürgősen véget kell vetni, igaz, hogy áldozatok árán is sürgősen hozzá kell fogni a napról-napra jobban sorvadó Európa talpraállításához, amíg még nem késő. Igaz, hogy egyik szerencsétlen esztendőnek kellett elmúlnia a másik után, a gazdasági destrukciónak mind fenyegetőbb mérvéket kellett öltenie, amíg végre megszületett a genuai nagy összetalálkozás világmegváltó eszméje.

De itt egész Európa gyógyításáról van szó, itt a beteg testnek egyes szervei nem lázadhatnak fel az egész ellen, itt és ezúttal arról van szó, hogy a végzetesen megholygatott európai egyensúly helyreállítható-e vagy pedig továbbra is a pusztulás fúriái tobzódjanak e véres megpróbáltatásokon átment földrészén? És ebben a lélekzetet megakasztó atmoszférában most hirtelen kirobant a várva-várt béketanácskozás

nem várt szenzációja: Oroszország és Németország titokban előkészített és most nyilvánosságra került szövetsége.

A genuai színjáték ezzel a jelenettel esecsponthoz érkezett el, és az ámuló világ most feszült figyelemmel lesi, vajjon a további kifejtés a tragédia sötét szomorúságába, vagy egy kibékítő végjelenet derűs harmóniájába fog-e torkolani?

A Bánát székhelye.

A törvényhatóság küldöttsége a kormánynál. Átnyújtották a memorandumot. — Nincs még döntés.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Bečkerek, apr. 20.

A megyeszékhely áthelyezésének ügyében tegnap járt Beogradban az a küldöttség, amely a törvényhatósági bizottság legutóbbi határozata alapján szerkesztett tiltakozó memorandumot átnyújtotta a kormány tagjainak. A bečkereki küldötteken kívül résztvettek a deputációban a vármegye valamennyi járásából jött delegátusok, úgy hogy egy száznál több főre rugó impozáns küldöttség támogatta megjelenésével a memorandum érvelését, hogy a Bánát egyetlen természetes központja Bečkerek és hogy nagy gazdasági és kulturális érdekek komoly veszélyeztetését jelentené, ha a megyeszékhely áthelyezésének lehetetlen terve tényleg valóra válnék.

A küldöttség szerda délelőtt 10 óra felé a szkupstinában a demokrata-klub helyiségeiben mindenképp Marinkovity Voja belügyminiszternél és Kumanudj Koszla pénzügyminiszternél tiszteltgett. A küldöttséget itt dr. Setyevoy Szlavko és Jankabidac Zsivo országgyűlési képviselők vezették a miniszterek elé, akik előtt dr. Gavrilla Emil nyug. főispán ismertette a Bánát tiltakozó állásfoglalását és a memorandum tartalmát. A belügyminiszter válaszában olyan kijelentéseket tett, amiket a küldöttség megnyugvással vett tudomásul.

Pasity Nikola kormányelnök, Trilkovity Márk törvényegységsítő és Milodinovity Zsarkó postaügyi-miniszter társaságában délután három órakor fogadta a küldöttséget. Itt dr. Mihajlovity Szvetislav dr. vezette a deputációt a miniszterek elé, Milyity Nika velika kikindai kiküldött pedig rövid beszéd kíséretében átnyújtotta a memorandumot. A miniszterelnök válasza az volt, hogy a kérdés végleges eldöntése előtt alaposan át fogják tanulmányozni az egész anyagot, a döntés azonban csak az ország általános érdekeinek szem előtt tartásával történhetik, itt sem egyik, sem másik vidék speciális érdekeire tekintettel nem lehetnek. A miniszterelnök szavai után, amelyek nem a legmegnyugtatóbban hatottak a megjelentekre, élénk eszmecsere fejlődött ki a kormányelnök és a bizottság egyes tagjai között, amelynek során a küldöttek mind Bečkerek mellett sorakoztatták fel az erősebbnél-erősebb érveket, a miniszterelnök pedig továbbra is mindig az ország érdekeiről beszélt, amelyek egyedül lehetnek döntőek a kérdés végleges rendezésénél.

Vagyis a megyeszékhely áthelyezésének ügye még nincs elintézve. Akárhogy áll is a dolog, lehetetlennek tartjuk, hogy az illetékes faktorok alapos megfontolás után ne Bečkerek mellett döntsének.

A minisztertanács ülése.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, apr. 19.

A minisztertanács ma délelőtt ülést tartott, amelyen dr. Kumanudj pénzügyminiszter által Genuából küldött jelentését tárgyalta. Ugyanezen ülésen jelentést tett a belügyminiszter a bitolji robbanás ügyében. A minisztertanács elhatározta, hogy a hadügyminiszter, a pénzügyminiszter, a belügyminiszter és a közlekedésügyi miniszter egy-egy magasabb tisztviselőt küld ki Bitoljba. Az igazságügyminiszter egy bírót bízott meg a vizsgálat megejtésével. A kormány a károsultak és az áldozatok családjainak segélyezésére egy millió dinár gyorssegélyt folyósított.

A kisentente képviselőhöz jut a legfelsőbb tanácsban

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Genua, apr. 19.

A tanácskozáson, amelyet a nagyhatalmak Lengyelországnak, Spanyolországnak és a kisententének a bevonásával tartottak, Skirmunt lengyel külügyminiszter rámutatott az új helyzetre és hangsúlyozta, hogy Lengyelország az öt fenyegető veszély ellenére is kitart a szövetségesek oldalán és hozzájárul a megtorló rendszabályok alkalmazásához.

A szövetséges nagyhatalmak azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy Lengyelországot és a kisententet képviselőhöz juttatják a legfelsőbb tanácsban.

Katonai kinevezések öfelsége esküvője alkalmából.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, apr. 19.

Jól informált körökből eredő hírek szerint öfelsége Aleksander király esküvője alkalmából több vezérkari ezredet előléptetnek tábornokká. Kombinációba kerülhetnek: Milovanovity Milán, Perity Dusan, Kalakatovity Milivoj, Nikolajevity Milivoj gyalogsági, Okanovity Pera lovassági vezérkari ezredes, valamint Zsivkovity testőrpáncsnok és Koszity gárdaezredes.

TÖZSDE

Április 19.

Budapest. (Nyitás.) Napoleon 3080, Dollár 800, Márka 279, Szokol 1801, Dinár 10, Lei 591, Osztrák korona 10 és egynegyed.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon 3120, Font 3610, Szokol 1615, Dinár 1025, Dollár 809, Frank 7475, Lengyel márka 32, Lei 595, Lira 4350, Osztrák korona 10 és háromnegyed, Rubel 60.

Budapest. (Zárlat.) Devizák Berlin 289, London 3590, Milano 4500, Newyork 813, Páris 7500, Prága 1620, Varsó 22 és fél, Wien 11, Zagreb 257 és fél, Zürich 15750.

A postai díjakat már ismét emelik.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 19.

A valutánk értékesítése miatt a postaügyi miniszter május elsejével újra felemeli a posta- és távirati díjakat. Május elsejétől száz százalékkal lesznek magasabbak a díjtételek.

HIREK

Beöthy Zsolt meghalt. Budapestről jelentik, hogy Beöthy Zsolt egyetemi tanár, főrendiházi tag, a magyar irodalom világhírű esztétikusa és történetírója kedden este nyolc órakor hetvennégy éves korában meghalt.

A bégaparti szerelmi dráma áldozata. A „Torontál” tegnapi számában megírtuk Zaperozsec Alexander 21 éves volt orosz katonai szerelmi drámáját, aki szerdán hajnalban Bégaparton browninggal szíven lötte magát. A revolver, mellyel a tettet végrehajtotta, még ma sem került meg. Valószínű, hogy a járőrök közül valaki elemelte. Az ügyvédségen bejelentették az öngyilkosságot, ahol mivel büncselekmény esete nem forog fenn, megadták a boncolás mellőzésével a temetési engedélyt. Zaperozsecet ma délután három órakor temetik a szegényház halottas kamrájából. A temetést a helybeli orosz kolónia rendezi. A szerezésen fiatalember előkelő család gyermeke. Szülei még most is Oroszországban élnek s így csak sokára értesülnek majd fiuk tragikus sorsáról. Zaperozsec halála általános részvétet kelt a helybeli orosz emigránsok körében.

A volt egyéves önkéntesek szolgálati ideje. A becskeréki katonai ügyosztályhoz hadügyminiszteri átirat érkezett, mely szerint az 1899. évben született hadkötelesek, szlávok és nemslávok egyaránt, akik a volt osztrák-magyar hadseregben mint egyéves önkéntesek szolgáltak és a tiszti vizsgát letették, kérvényezhetik a szolgálati idejük beszámítását az SHS hadseregben. A kérvényezők, kérelmük kedvező elintézése esetén csak fegyvergyakorlatra tartoznak bevonulni. A kellőképpen felszerelt kérvényeket a katonai ügyosztály útján a hadügyminisztériumhoz kell beadni.

Új sajtótisztület Budapestben. Budapesti tudósítónk jelenti: A magyar szaklapok közös érdekeik megvédésére „Magyar Szaklapok Szindikátusa” címen szervezetbe tömörültek. A szervezet elnöke Gaál Endre volt államtitkár, a „Gyógy-szerészek Lapjának” szerkesztője lett. Az ügyvezetői teendőket Radványi László dr.-ra, „Az Úzlet” szerkesztőjére bízták. Az intéző bizottság tagjai: Boross Endre dr., Jutassy Ödön, Kálnoki Henrik, Biró Benedek dr., Majláth László és Vető Imre. Az új szindikátus nemcsak érdekképviselet akar lenni, hanem közre akar működni Magyarország újjáépítésén. Erre a különböző szaklapok mintegy predestinálva vannak.

Készülnek az iskolai vizsgákra. Beogradból jelenti tudósítónk: A közoktatásügyi minisztériumban rendelet készül, mely a vizsgák megtartására vonatkozó utasításokat tartalmazza.

A Magyar Párt vezetői Pasity miniszterelnöknél.

A „Torontál” kiküldött munkatársának telefonjelentése.

Beograd, ápr. 19.

Amint a „Torontál” már megírta, Pasity miniszterelnök régóta foglalkozik azzal a tervvel, hogy a Magyar Párt vezetőit személyes megbeszélésre magához kérésse és ily módon a magyarság politikai elhelyezkedéséről közvetlen eszmecsere révén tudomást szerezzen.

A miniszterelnök ezt a tervét most valóra váltotta és a Magyar Párt vezetőinek fogadását szerdán délután 3 órára tűzte ki. Ez alkalommal a Magyar Párt vezetői közül a következők jelentek meg a miniszterelnök előtt: Dr. Sántha György, dr. Nagy Ödön, dr. Székely Áron, dr. Streliczky Dénes és dr. Szántó Gábor Suboticáról, dr. Várady Imre Becskerékről, dr. Gráber László Panesevórol, Bujáky István Somborról, dr. Decsy József Topaláról és dr. Csetle János Sentáról.

A magyarság vezetői a közölt időben pontosan megjelentek a miniszterelnöki előszobában és a miniszterelnök azonnal fogadta a meghívottakat. A fogadásnak rendkívül szívélyes jellege volt. Elsőnek Sántha György dr., a suboticei Magyar Párt elnöke beszélt, aki magyar nyelven üdvözölte Pasity miniszterelnököt, megköszönve neki, hogy meghívásával alkalmat adott arra, hogy a Vajdaság magyarságának képviselői megjelenhettek előtte, üdvözölte a miniszterelnököt, mint széles látókörű kiváló európai államférfit, akiről reméli, hogy megértéssel hallgatja meg a magyarság kívánságait. A magyar nép a legteljesebb hűséggel és lojalitással viseltetik az állam iránt s ezt dokumentálja azzal is, hogy kész kivenni részét abból az alkotó munkából, mely az állam konszolidációjának eléréséhez szükséges.

Arra kérte a miniszterelnököt, hogy hártassa el a pártalakulás elé helyenkint felmerülő akadályokat s tegye ezáltal lehetővé, hogy a magyarság minél előbb tömör egységgé alakuljon és annak ohaja és sérelmei teljesedésbe menjenek és orvosoltassanak. (Eljenzés és Zsivó.)

Sántha dr. beszédét Streliczky Dének olvasta fel szerbül. Sántha György dr. ezután bemutatta a küldöttség tagjait, majd Pasity miniszterelnök a következőképp válaszolt Sántha dr. üdvözlésére:

Uraim! Örülök, hogy meghívásomra eljöttök és köszönöm az üdvözlőket. Örömmel vettem tudomásul, hogy biztosítanak államhűségükről és lojalitásukról. A történelem vezetett odáig, hogy önöket nemzetközi szerződés alapján oly államalakulathoz esatolta át, ahol Önök nemzetiségi kisebbség lettek. Bennünket szerbeket ugyan csak a történelem vezetett oda, hogy elismerjük minden állampolgárunk teljes egyenjogúságát. Ezt alkotmányunk ki is mondja. Egyet követelünk csupán, lojalitást és hűséget

Az amerikai misszió ajándéka. Délserbiának. A Beogradban székelő amerikai misszió a közoktatási miniszternek százkilencven ezer dinárt adott át a háború alatt Délserbiában tönkrement iskolák föl-építésére.

államunkkal szemben. Miután erről biztosítottak engem, legyenek meggyőződve arról, hogy a nemzeti kisebbségek azt a teljes egyenjogúságot és azon jogokat, amelyeket nekik alkotmányunk és nemzetközi szerződések biztosítanak, a valóságban is élvezni fogják. Azok, kik nem viseltetnek lojalitással és hűséggel államunk iránt, nem számíthatnak a kormány támogatására és oltalmára. De ez áll nemcsak a nemzeti kisebbségekre, hanem azokra a szerb polgárookra is, kikből ez a lojalitás hiányzik. Mondják meg kérem küldöiknek, hogy összes alkotmányos jogaik élvezetében senkisésem fogja őket háborgatni.

Ezután Várady Imre dr. szerb nyelven a következő beszédet mondotta:

Kormányelnök ur! A Magyar Párt bántási szervezete hétfőn alakult meg. Akkor még nem tudtuk, hogy abban a szerencsében lesz részünk, hogy miniszterelnök ur fogadni fog bennünket. Ezen az alakuló gyűlésen kimondottuk a magyarságnak külön pártban való tömörülését, mert, miután egész őszinték akarunk lenni, nem látjuk még ma elérkezettnek az időt arra, hogy bármely szerb párt keretein belül helyezkedjünk el. Ezen alakuló gyűlésen lefektettük a Magyar Párt politikájának alapját és irányelveit. Részletesen körülrítük eljaitankat s megjelöltük sérelmeinket. Ugy gondoltuk, hogy mai meghívásunk célja nemcsak egy egyszerű bemutatkozás és az, hogy miniszterelnök ur bennünket megismerjen, hanem főleg az is, hogy ügyünkéről miniszterelnök urat informálhassuk.

Eppen ezért arra kérjük Miniszterelnök urat, hogy szíves elhaláztatásához képest vagy azt tegye nekünk lehetővé, hogy az anyag nagyságára való tekintettel ezt egy átadandó emlékiratban tegyük meg, vagy ha a Miniszterelnök ur ideje megengedi — meglehetjük ezt nyomban előszóval is.

Pasity miniszterelnök kijelenti, hogy miután a tiszai kerület székhelyének ügyében még egy küldöttséget és a patriarchát is kell fogadnia, kéri, hogy a küldöttség adja át memorandumát. Ez abból az okból is jobb lesz, mert a szóbeli érintkezésnél valami elkerülhetné a figyelmét, pedig ő a memorandumot figyelmesen át akarja tanulmányozni és biztosítja a magyarságot, hogy minden irányban választ fog adni a memorandumra.

Pasity miniszterelnök ezután szívélyesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival s beszéd közben mosolyogva jegyezte meg: Jól tudom én, hogy vannak Önöknek helyi kellemetlenségeik, ezek azonban a háborus meg nem értés következményei, amiért nem Önöket vádolom, de megnyugtatójukra kijelentem, hogy ezek, el kell hogy simuljanak.

Az ipariskolák iskolaéve. Beogradból jelenti tudósítónk: A kereskedelemügyi miniszter ma rendeletet adott ki, melynek értelmében az ipari szakiskolákban a tanítás a mai nappal befejeződött. Holnaptól — május elsejéig a vizsgákat tartják meg.

Agyoncsapott a villám két lovat. Steier Fülöp Bajza-utcai földbirtokos bérese kedden délután munkaadójának a földjén szántott. Este felé viharos időjárás kerekedett, a béres azonban ennek dacára is folytatta munkáját. Öt óra felé hirtelen beborult, hosszantartó mennydörgés és villámlás következett. Egy villám lecsapott a még mindig dolgozó béres lovaire s két lovat teljesen összeégetett. A két pára rögtön kiment, a harmadik lónak és a szolgának azonban esodálatosképpen semmi baja nem történt.

Adomány. Dellimanies Lajosné elhalálózása alkalmából Bakalovich Piátó koszorúmegváltás címén 40 koronát adományozott lapunk útján a helybeli róm. kath. árvaháznak.

Vas- és fémöntvényeket Krausznál, Veliki Becskerék. Telefon 329.

Beszélgetés Csicsserinnel,

Oroszország genuai delegátusával.

Rapallo, április 19.

Tegnap délután az orosz delegáció villája körül kóborogtam. Számtalan igazolványom ellenére is, az erős katonai őrizet miatt, lehetetlen volt a kapuhoz jutni. Hiába rimázkodtam az őrző katonáknak, hiába iparkodtam rokonszenvedőket ötven líras borralalókkal megnyerni, semmi sem segített. Végre segítségemre jött egy genuai fényképész, akit két nap előtt ismertem meg. Ez az ember ugyan rettentő mód haragudott rám, mert Lloyd George bevonulásakor éppen masinája előtt álltam és nagykarimájú kalappal a felvételt elrontottam. Azonban mégis megszólitottam és ő rövid vonakodás után beleegyezett, hogy segítségemre lesz. Hátamra akasztotta a fényképezőgép állványát, a gépet pedig kezembe nyomta. Így a fényképész szolgálja lettem. Mit nem tesz azonban az ember, hogy egy érdekes interjút csinálhasson...

Azonban pechünk volt, legalább először. Csicsserin az örök tudta nélkül elhagyta a villát és miként én ezt ma a sajtóhivatalban megtudtam, egy mosónőt keresett fel. A rendőrség emiatt kétségbe volt esve, mert Csicsserin kedélyes sétájának híre gyorsan elterjedt. Hiába, az emberek mégis csak nyugodtabbak, ha az orosz vezért szigorúan őrzött villájában tudják, mert így legalább... hisz az ember az oroszoknál sohasem tudhatja... nos, így legalább interjút adhat nekem. Mikor második látogatásunk alkalmával bemutatkoztam neki és hordárból újságíróvá vedtettem át, Csicsserin hangosan hahotázni kezdett. Azután tört franciasággal a következőket mondotta:

— Az első ülésen felszólitottak, hogy precizozzam álláspontomat a nyugati hatalmak Cannes-i határozatával szemben, amelyet a genuai konferencián résztvevő összes államoknak magukévé kell tenni. Én erre még most sem tudok sem negatív, sem pozitív választ adni, hanem megvárom az egyes bizottságok munkáját. Legfőbb figyelmem a német politika fejlődésére irányul, vajjon az az orosz kérdésben milyen álláspontot foglal el? Oroszország újjáépítése ugyanis erősen érinti a német nemzetgazdaságot. Nekünk nagymennyiségű fánk, pamutunk, bőrnék és szőrménk van, hasonlóképpen egyéb nyersanyagunk, amelyeket Németországban csak igen nehezen és igen drágán lehet kapni. A német iparnak Oroszország szá-

mára messzemenő hiteket kellene nyújtani, hogy az egészséges kereskedelmi kapcsolat helyreálljon. Sajnos, a német kereskedő ma még visszautasítólag viselkedik, mert véleménye szerint nincs elegendő biztosíték. Egyes újságok rémjeséket terjesztenek, hogyan kobozzák el Oroszországban az idegen tulajdont. Ezek a hírek természetesen valótlanok. (A szerk.) Természetesen a kereskedelmi kérdéseket a politikai problémáktól szigorúan el kell választani, mivel Oroszország egyetlen állam részére sem tűr beszólást ügyeibe.

Hogyan vélekedik a genouai konferenciáról általában? — kérdeztem ezután.

Mi arra törekszünk, hogy a genouai konferenciát minél eredményesebbé tegyük. — felelte Csicserin. Természetesen, ha a francia ellenállás még erősebb lenne, úgy az összes konzekvenciákat el kell hártanunk magunkról. A konferencia elnöke, Facta azt mondta, hogy Genuában nincsenek sem győzők, sem legyőzöttek, hanem teljesen egyenrangú államok. Ezen megállapítás mellett kintartok. Az egész világ érdekében remélem, hogy az eredmény Európa kulturális fejlődése számára nagy értékkel fog birni. Nagy elhatározásokat azonban nem várhatunk, mert hiszen Genua csak kiinduló pontja egy új politikának. Mindenekelőtt azonban kívánom Szovjetország hivatalos és határozott elismerését. Németország ezen természetes követelésbe hallgatólagosan már régen belenyugodott. Lengyelország is energikusan ezt az álláspontot képviseli. (A szerk.)

Ezután Lloyd George szándékaira terelődött a szó és ennek folyamán Csicserin a következő kijelentést tette:

A legnagyobb elismerés illeti az angol miniszterelnököt az általános lefegyverzés felvetéseért. Én azonban úgy vélem, hogy ez csak akkor lesz keresztülvihető, ha kiküszöböljük az összes háborús okokat és lehetőségeket.

Évvel befejeződött a beszélgetés, újra visszavettem hordárra, hogy a villa őrsége akadálytalanul kienedjen a kapun.

Hans Eberhard Meissel.

A dunai államok gazdasági ügyel a genouai konferencián.

Schüller osztrák delegátus közlései a külföldi sajtó számára.

A „Torontai” genouai konferenciára kiküldött tudósítójától.

Genua, április 19.

Az osztrák delegáció tulajdonképeni szellemi vezére, Schüller Richárd dr. osztályfőnök ma magához kéréte a sajtó képviselőit és ezek előtt a következő nyilatkozatot tette az utódállamok érdekeiről a genouai konferencián:

Az osztrák-magyar monarchia utódállamainak kérdése a genouai konferencián nagy szerepet játszik, mivel a portorosei konferencia határozatai az európai közlekedésügyi alapját képezik. Az összehívó hatalmaknak az a céljuk, hogy a portorosei határozatokat minél előbb ratifikáltassák. Néhány utódállam nem akarja a szerződéseket ratifikálni, mert azt kívánja, hogy a portorosei határozatokat az összes európai államok fogadják el. Így például Portoroseben elhatározták, hogy

Kizárják Németországot a konferenciáról.

— A „Torontai” tudósítójának távirata. —

Genua, ápr. 19.

Az orosz-német szerződés megkötése súlyos incidensként zavarólag hatott a konferencia hangulatára. Az egyezményt husvétvasárnap éjjel irták alá és hétfőn hivatalosan közölték a szerződés létrejöttét. A delegátusok körében roppant nagy az izgalom. Lloyd George még az est folyamán tanácskozássra hívta meg a szövetségesek képviselőit. Barthou az értekezleten azt javasolta, hogy Oroszországot és Németországot zárják ki a konferencián való további részvételből.

mert a német-orosz egyezmény ellenkezik a versaillesi szerződéssel és a cannesi határozatokkal.

Schanzer elismerte a helyzet súlyosságát, de kérte, hogy ne hozzanak elhamarkodott határozatokat. Lloyd George a maga részéről megelégedte az oroszok és a németek eljárását, de támogatta Schanzert. Kifejtette, hogy minden lehető el kell követni a konferencia időelőtti

megszakításának elkerülésére. Barthou azonban kijelentette, hogy a maga részéről nem vállalja a németekkel és oroszokkal való további tárgyalásokért a felelőséget és ezért további utasításokat kér Párisból.

Genua, ápr. 19.

Barthou és Poincaré között az új politikai helyzet ügyében távirati eszmecsere folyt. A francia hangulat szerint a szerződés megkötéséből előállott új helyzetnek nem szabad megmaradnia, azon

a szerződés egyszerű megsemmisítésével kell változtatni, természetesen a két szerződő fél beleegyezésével.

Genua, ápr. 19.

A szövetségesek jegyzékben értesítik a németeket és oroszokat, hogy a külön egyezmény aláírása által elfoglalt magatartásuk ezentúl lehetetlenné teszi, hogy részt vegyenek az orosz ügyek tanácskozásain, feltéve, hogy kitanaknak a megkötött külön egyezség mellett.

Genua, ápr. 19.

A nagy- és kisentente vezetői tegnapi konferenciájuk után valamennyiük aláírásával ellátott levelet küldöttek a genouai német delegációhoz ezzel a szöveggel:

Alulírott hatalmak esodálkozással vették tudomásul a konferencia munkájának előstadiumában, hogy Németország apéklül, hogy a többi itt képviselt államot értesítette volna, titokban szerződött Oroszországgal. Ez a külön szerződés olyan kérdéseket tartalmaz, amelyeknek megoldásán most tárgyalnak Oroszország és Németország bevonásával a többi hatalmak. A német delegációnak eljárása, amellyel ilyen külön szerződést kötött, nézetünk szerint megsejtése azoknak a feltételeknek, amelyeknek megtartására Németország maga is kötelezte magát amikor a genouai konferenciára való meghívást elfogadta. A németek eljárása alaposan megrendítette a kölcsönös bizalmat, amellyel a képviselt államok együttműködés tekintetében egymás iránt viseltnek. Súlyos megsértése azon alapelveknek, amelyek alapján a konferencia megalakult. Ez okból alulírott hatalmak helyesnek és célirányosnak tartják, ha a német delegáció lemond az Oroszország és a többi államok közötti tárgyalások folytatására hivatott bizottságban való részvételéről.

Genua, ápr. 19.

Rathenau angol és amerikai újságírók előtt kijelentette, hogy Németország már Berlinben megegye-

zett az oroszokkal a szerződés alapelveiről és csak a genouai konferenciára való tekintettel nem kötötték meg rögtön Berlinben.

Mint hogy azonban Genuában a szövetségesek állandóan maguk között tárgyaltak Oroszországgal a németek nélkül. Mint hogy a németek minden kísérlete, hogy beleszólhassanak a londoni szakértői javaslatokba, meddő maradt, Németország kénytelen volt a maga érdekeinek hathatós védelmére a szerződést Oroszországgal le-

Genua, ápr. 19.

A keddre kitűzött bizottsági üléseket nem tartották meg a német-orosz békeszerződés nyilvánosságra kerülése miatt.

Tokio, ápr. 19.

A Times jelentése, hogy a japán kormány elsőnek akarja elismerni

a szovjetet. Hír szerint a japán öregek tanácsa beleegyezett a tervbe és ennek megfelelően utasítást küldtek a genouai japán delegátusnak.

Genua, ápr. 19.

A delegátusok körében megállapítják, hogy amennyiben a németek elutaznának, a konferencia sokat vesztené jelentőségéből.

meghatározott terminusra megszüntetik az összes ki- és beviteli tilalmakat. A ratifikálni vonakodó államok ehhez szívesen hozzájárulnak, de azt akarják, hogy a tilalmakat előbb Németország és Svájc is szüntessék meg. Németország ezt valószínűleg meg is fogja tenni. Svájc

azonban vonakodik és avval érvel, hogy ipara a svájci valuta magassága miatt nem versenyzépes. Ezért nem lehet kényszeríteni őt a beviteli tilalmak megszüntetésére. Ma tehát még nem lehet tudni, hogy a genouai konferencia milyen eredménnyel fog járn.

Felrobbantak a bitolji löporraktárak.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 19.

Beogradi tudósítónk jelenti: Bitolj város közvetlen közelében lévő két katonai löporraktár felrobbant. Tegnap délután egy óraker őrjási detonáció rázkódtatta meg a várost és a robbanások kisebb-nagyobb időközökben ismétlődtek. A löporraktárban nagymennyiségű lőpor és töltények voltak felhalmozva és azok lassankint, ahogy a tűz terjedt, szintén felrobbantak. A löporraktárak közvetlen közelében lévő házak az első őrjási robbanás következtében összedőltek és a romok maguk alá temették az épületek lakóit. Több ház meg is gyulladt, a házaikba szorultak és szerencsétlenül jártak megmentésére kivonult a katonaság is, de az égő házakat a löporraktárban ismétlődő robbanások által szertevertett tüzesóvák miatt jó ideig nem lehetett megközelíteni.

A robbanás okát eddig nem sikerült kideríteni. Az áldozatok száma igen nagy.

IRODALOM

A Fáklya.

Beeskerek, ápr. 19.

A „Fáklya” szépirodalmi hetilap havi folyóirattá alakult át. Április tizenötödikén jelent meg az első bővített száma. Az emelkedés a fejlődés pályáján kimagasló határvet jelent ez és azok, akik a magyar kultúra, a magyar irodalom jelen és jövő sorsának gondját a szívükben hordják, meglegedéssel és örömmel állapítják meg, hogy a magyar irodalom egyetlen vajdasági zászlója a „Fáklya” értékben megnövekedett és megerősödött.

Olyat nyújtanak a magyar olvasóközönségnek, ami a szívet felérinti, a lelket felemeli a műélvezet magasabb körébe és egyúttal tanúbizonyosságot nyújtanak arról, milyen hatalmas lépést tettek azon az uton, amely a fővárosi irodalmi lapok színvonalára felé vezet. Gondosan összeválogatva sorakoznak egymás után, egymást kiegészítve a kiváló művek: novellák, elbeszélések, versek, kritikai és egyéb tanulmányok. Majdnem kivétel nélkül elsőrangú termékei ezek a mai magyar kultúrának és biztató jelei a jövőnek. Különös figyelmet érdemel azonban Földes Sándor „Ki a kaoszból” című munkája és N. Mollimáry Gizella „Vita a művésztől” című elmélkedése. Földes életerőtől duzzadó szavakban biztatja az irodalom művelőit, hogy vessék félre a szentimentális dekadenciót és a szubjektív nyöszörgéseket és röpijenek a milliókkal és a várva-várt új Ember megszületik. A „Fáklya” felhívást intéz a magyar nyelvű művészek, esztétikusok és intellektuálekhez, vegyenek részt, a „Fáklya” hasábjain, egy nemes versenygésben, amelyben arról folya a vita, hogy mi a művészet. Mollimáry cikke márerre vonatkozik. Az Aranyok, a Vörösmarthyak, a Petőfiék, a Kazincsiak, a Vachotok korának szellemi kísért ezekben a sorokban. Az akkori korokban folytatott nemes irodalmi vitára emlékeztet Mollimáry felhívása. Vajha megújulna! Szerényen, néhány soros verssel

lépett a nyilvánosság elé Eibenschütz Ilonka. „Kell ur szobra előtt” a vers címe. Az Ady hatás el nem vitatható, azonban ez csak a légkör, amelyre a költő támaszkodik. A repülést, a magasba törő szárnycsapásokat a fiatal költő már teljesen maga, egyéni művészete szerint, végzi. Amulva, fölfelé irányított tekintettel nézzük a szárnyalását.

Kár, hogy a „Fáklya” szép együttesét mégis, némileg disszonáns hangok is megzavarják. Így nem tudjuk megérteni, hogyan kerülhetnek a „szépirodalmi” lap hasábjaira utalások, vonatkozások a budapesti bombamerényletre. Viszont ezt a verset is nyugodtan megspórolhatták volna, melynek utolsó szakaszát elrettentő példáján az el-

tévelyedett izlésnek, ime leközelítjük:

Tudod-e, ki vagyok?
Csitt!
Valaki most indul harmadik hónap-
(jának egy anyaméhben.
Ő még nem tudja.
De te hiába tagadod.
Füledre kötött zsinóron lóg a szó.
Oltsd el a lámpát és szegyled magad
Bujj a kabátod gallérjába, hogy ne
(lássalak,
Szegény ember.

Hát igazán szegyelhetné magát, mert ez nem költészet, hanem értelem nélküli zsonglorkodás, üres szavakkal. A költészetben ez a „jazz band!” — más.

Eredménytelenség Genuában.

Növekszik a feszültség az egyes szembenálló felek között. Április végén befejeződnek a tanácskozások?

— A „Torontal” genuai konferenciára kiküldött tudósítójától. —

Genua, április 19.

Mindinkább kezd kiderülni, hogy azoknak volt igazuk, akik a genuai értekezlet sikerében nem bíztak. Ma már nem is kell sok profétai ihlettség annak megállapítására, hogy a konferencia eredménytelenül fog feloszlani. Az ellentétek a szembenálló államesoportok között nem hogy csökkentek volna, de jelentékenyen növekedtek. Franciaország és Oroszország között az ellentétek ma már olyan nagyok, hogy szinte naponta félünk a szenvedélyes összeszóalkozásoktól és egy esetleges szakítástól. Egyáltalán nem lepne meg itt senkit se, ha a francia delegátusok egy szép napon kísétálnának a pályaudvarra és a nizzai gyorsra felülve végkép bucsut mondanának Genuának. A francia delegátusok már ugyanis nagyon el vannak kedvtelenedve, hogy minden kérdésben deferálniuk kell. A francia delegátusok elégedetlenségét és ingerültségét a francia sajtó magartatása még növeli. Pertinax, a nagynevű publicista, aki a genuai konferencián lapját, a „L'Echo de Paris”-t képviseli, nemcsak lapjában izgat a genuai konferencia ellen, de a francia delegátusok között szóban is erős propagandát csinált az elutasítás mellett. Pertinax a „győzelmes Franciaország”, az öntelt és büszke „gloire” egyik legtekintélyesebb reprezentánsa. Sajnos, de úgy van, hogy az ő szavára még mindig a francia nép milliói hallgatnak. Lloyd George győzött Poincaré és Barthou felett. Abban azonban még nem lehet bizonyos, hogy ez a győzelem végleges jelentőségű-e, mert Pertinax és a kisebb pertinaxok e győzelem eredményeit könnyen meghiusíthatják. Ma, mikor ezeket a beszámoló sorokat írom, körülbelül az a helyzet, hogy a franciák jobban haragszanak az angolokra és oroszokra, mint a németekre. Ez a megállapítás azonban korántsem jelenti azt, mintha

a franciák gyűlölete a németekkel szemben csökkent volna. Nem, erről — sajnos — szó sincs! Az angolokra azonban most sokkal jobban neheztelnek, mint a gyűlölt „boche”-okra. Ha francia emberrel, legyen az újságíró vagy delegátus, szóba állunk, úgy rövid beszélgetés után megállapíthatjuk ezt. A hangulat általában ebben az egy mondatban fejezhető ki:

— Lloyd George becsapott bennünket!

Ilyen körülmények között ezután cseppet sem csodálatos, hogy ma már azt beszéljük, hogy a konferencia április végén befejeződik. Eredetileg, miként ismeretes, két hónapra tervezték. Olaszország és Anglia azonban már örülnének annak, ha április végéig húzhatnák a konferenciát, anélkül, hogy az botrányal fejeződjk be. Ilyen körülmények között azután nem lehet sok reményt fűzni a konferencia sikeréhez. Egyik legelső cikkemben azon nézetemnek adtam kifejezést, hogy a konferencia a várt és a maga elő kitűzött munkát nem fogja elvégezni, de mégis nagyjelentőségű következményei lesznek annak, hogy Európa összes nemzeteinek vezető államférfiai egy hónapon keresztül naponta találkoznak és közvetlenül érintkeznek egymással. Ez a nézet mindinkább megerősödik bennem. Így például hitelesnek tetsző információk alapján arról számolhatok be, hogy a lengyel és román delegátusok, valamint Magyarország képviselői élénk eszmecserét folytatnak egymással. Lengyelország részvétele a magyar-román megbeszélésekben igen növeli azok jelentőségét. Lengyelország Kelet Európában ma a közvetítő szerepet játsza. Mint Franciaország exponense, közvetít a balti államok és a kisentente között. A román-magyar megbeszéléseken most alighanem ugyanezt a szerepet játszotta. Azt természetesen nem lehet még megállapítani, hogy a magyar-román megbeszélések milyen tárgyak voltak. Mindenesetre valószínű azonban, hogy ezeknek előbb-utóbb folytatása és következménye lesz.

Nyilttér

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarátoknak és ismerősöknek, kik felejtethetetlen férj és apánk

Loncsár Pál

elhunyna alkalmával koszorúval, részvényt nyilváníttal és a temetésen való megjelenésükkel nagy fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet.
Loncsár-család.

Egy teljesen jókarban levő

ebédlő- és hálószoba berendezés

szabadkézből azonnal eladó.

Bővebbet: Bogorodicsina (Beldogaszony) u. 2728. szám alatt. 643

Üzleti állványok kiszolgáló asztallal, jutányos áron eladók.

Bővebbet 645

a Kovács Sándor-féle drogériában, Veliki Becskereken

Naponta frissen

égetett mész

nagyobb tételekben kapható. Előjegyzéseket elfogad 614

Spitzer Károly mérnöke Veliki Becskerek, Gabana-tér 2. sz.

Utazó,

ki mezőgazdasági gépek eladásában járatos, a szerb, német, lehetőleg magyar és román nyelvet bírja, keresetlik. Ajánlatokat Pančevo Postafők 9 kérésre. 640

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a

Rosz-féle „Kotárka” vendéglő és étterem

vezetését a mai napon átvettem és azt a modern kor igényeinek megfelelően teljesen újonnan berendeztem. — Pontos és gyors kis olgálásról, valamint hideg és meleg ételekről gondoskodva. — Jó asztali borok, snapszok, likörök, cognac, buteliás borok és különféle pezsgők állandóan a t. közönség rendelkezésére állanak. — Naponta frissen csapolt sör. — Amerikai parkettirozott és fedett tekepálya villanyvilágítással. — Kitértő házikoszt, abonenseknek havi 350 dinár. 641

Teljes tisztelettel
ifj. Huszár István

Belgradi Aszfalt és Kátrányvegyitermékek Gyára Beograd

Vuk-Karadjica 6.

Gyártmányai:
Grozit bórfelelmez, aszfaltlemez, kátránylemez, aszfalt-eliszigetelőlemez, kőszénkátrány, karbolineum, facement, szurok, vaslack, aszfalt Bitumen, stb. 628

Söngyüncim: Groziti Beograd.
Telefon: 806. Telefon: 809.